

MAMA STRIJKT NIET

MAMA STRIJKT NIET

ELKE LENDERS

Voor alle ouders die struikelen,
maar toch weer rechtstaan.

Sirenes na schooltijd

Mama heeft zichzelf al uren opgesloten in de slaapkamer.
De deur is dichtgeslagen als een kluis. Papa bonkt erop. Eerst
met zijn vuist, dan met zijn hele lijf. Het hout kreunt, maar
geeft niet mee.

Ze komt er niet uit.
Ze weigert.
Ze staakt.

In de keuken liggen zes lege dozen DéliChocs, scheef opgestapeld
als grafzerken. Ik voel mijn maag draaien. Dit is niet normaal.

Er klinkt geschreeuw.
Zinnen zonder einde. Woorden die snijden.
En dan, uit het raam, dwarrelen snippers papier. Foto's. Ooit
hele gezichten. Stukjes glimlach die niet meer passen.

Tussen haar kreten hoor ik woorden die ik niet wil kennen.
'Scheiding.'
'Ik haat je.'

Ze klinken als vloeken die in mijn huid krassen.

Ik ren naar mijn zusje, Merel. Ze ligt op haar bed, in foetushou-
ding. Het dekbed tot over haar oren. Haar iPad ligt naast haar,
zwart scherm, alsof zelfs het spel het opgegeven heeft. Ik wil
praten, maar mijn keel zit vol lucht en angst. Een kabaal breekt

door het moment heen – compleet kapot, alsof iemand op de wereld zelf heeft geklopt.

En dan.

Een geluid dat alles stillegt: sirenes. Eerst in de verte. Dan steeds dichterbij.

Ik durf niet te bewegen.

De lucht voelt te dik. Alsof hij elk moment kan barsten.

Help.

Dit komt niet goed.

Spelletje Onzichtbaar

Mama zingt wanneer ze vloekt – bombastisch, uit de toon en met een krakende stem. Soms volledig uit de toon en belachelijk luid. Dat doet ze al zolang ik me kan herinneren. Niet gewoon zingen zoals juffen dat doen – geen rijmpjes of wijsjes. Nee, mama zingt met een stem die krast, alsof ze per ongeluk muziek maakt van dingen die pijn doen.

‘Kák-god-ver-dómme... Krijg het schijt...’ zingt ze, met haar hoofd diep in de koekenkast.

Merel en ik luisteren dan stilletjes vanachter de tafel. We weten precies hoe het gaat: eerst het gezucht, rimpels vormen op haar voorhoofd, wenkbrauwhoeken zoeken elkaar, dan het zingen, daarna het koekje.

Altijd dat ene koekje van Delacre, DéliChoc, waar ze zacht op kauwt alsof ze niet wil dat iemand het hoort. Maar wij horen en zien het wel. Het lijkt alsof de koekjes aan mama vertellen dat alles goedkomt. Luister maar. Krak.

Mama is niet dik, niet slank. Op school zeggen vriendinnen dat mama er best knap uitziet. Soms zegt mama dat er een lichtere versie van haar bestaat, ergens, als ze de koekenkast wat vaker zou negeren. Maar voor mij is ze precies goed zoals ze is – warm vanbinnen en zacht in de hoeken, een beetje rommelig op de beste manier. En ja, ik geef het toe: ook een tikkeltje gek.

Ons huis past haar als een jas. ‘Het heeft stijl,’ zegt ze zelf, ‘met een randje chaos.’

Overal liggen dekens, kussens en boeken – plekken om in te verdwijnen als je dat even nodig hebt. Er zijn hoekjes gemaakt waar kerstlichtjes en stofnetten in elkaar verweven zijn. Kussens op de grond en een houten karretje vol leesboeken. Je kan er mij vinden wanneer ik een drukke dag heb gehad of wanneer een vriendinnetje op school iets gemeens heeft verteld tegen mij. Het is mijn knusse stek. Mijn kussensstek.

Vriendjes die komen spelen, raken stevast in vervoering. ‘Een magisch speelparadijs,’ noemen ze het. Want wie verwacht nu een schommel in de woonkamer? Of een muur vol zelfgemaakte kunst, slordig mooi gekleefd met washitape?

Er hangt een groot schilderij boven de lage zetel vol Arabische kussens. Een vrouw in een vijver. Sereen en alleen. Haar haar zweeft als in slow motion rond haar gezicht. Ze kijkt niet naar je, ze kijkt naar binnen. Alsof ze net iets begrepen heeft wat niet in woorden past.

‘Dat ben ik,’ zegt mama soms, ‘op dagen dat niemand iets van me wil.’ Dan glimlacht ze scheef. Niet verdrietig. Gewoon echt.

Soms blijf ik er even naar kijken. Want hoe langer je kijkt, hoe stiller het wordt in je hoofd. Alsof het schilderij je helpt ademen. Alsof het ook iets bewaart voor later.

Er zijn planten in alle vormen en potten. Grote met bladeren als handen, kleintjes die lijken te dansen als je voorbijloopt, en één die stevast op omvallen staat maar nooit echt valt. ‘Die blijft ook gewoon maar proberen,’ zegt mama dan, alsof het een compliment is.

De vloer kraakt op sommige plekken. En in de gang zit een vlek van blauwe verf die er nooit meer uit ging.

‘Als jij later kunstenares wordt, is deze vlek een goudmijn waard,’ zegt mama, en ze kijkt ernaar alsof het een ereteken is. ‘Het huis leeft,’ zegt ze, en ik geloof haar. Want zelfs als niemand wat zegt, klinkt het er altijd een beetje alsof iemand zachtjes een verhaal aan het vertellen is.

Ons huis krijgt veel vrienden over de vloer. En iedereen blijft er graag hangen.

Ze zakken in de zetel, drinken iets, lachen te luid. Alsof het huis zelf hen vasthoudt.

Ik zie het niet altijd. Misschien omdat ik er elke dag middenin zit. Of omdat ik weet dat tussen al die kussens ook dingen liggen die niemand opruimt.

Mama is geen gewone mama. Ik weet niet wat dat precies wil zeggen. En ik weet ook niet of ik er wel eentje wil zoals de andere kinderen. Ze is, op z’n minst gezegd, anders.

Soms speelt mama ‘Spelletje Onzichtbaar’.

Dat betekent dat ze op de sofa zit met haar benen onder zich gevouwen, een boek voor haar neus en een deken tot aan haar kin. Ze zegt dan niets. Ze beweegt nauwelijks. Alleen de bladzijdes ritselen af en toe, zoals bladeren in de herfst. Haar ogen bewegen heen en weer als een kat die haar prooi in het vizier heeft. Rustig, wachtend.

Dan weet ik dat ze ons nog ziet, maar even niet wil meedoen. Dan zetten Merel en ik Irma en Irene – onze iPads – aan. Die vertellen ons wat we moeten doen: tanden poetsen, schoenen zoeken, onze boterhammen smeren.

Ping.

‘Tijd voor het avondeten, meisjes,’ zegt Irma met haar digitale geduld.

De herinneringen zijn zorgvuldig ingesteld door mama. Zo heeft ze haar eigen persoonlijke assistente. Eentje die het repetitieve uit haar dagen sleurt, zodat er in haar hoofd weer plaats is.

Papa woont hier ook. Natuurlijk.

Maar nog voor het eerste vogeltje zijn keel schraapt, is hij al uit de veren – onderweg naar de vroegmarkt, waar de dag begint terwijl de nacht nog napuift.

De ochtend is van mama. Altijd al geweest.

In de namiddag haalt papa ons op van school, soms met mandarijntjes in zijn jaszak, meestal met stilte in zijn kraag. Hij vraagt hoe het was, wij antwoorden met schouders en gemorste drinkbussen.

Hij is er. Steeds. En toch zegt mama soms dat ze hem mist.

Terwijl hij recht voor haar zit. Hallo, aarde aan mama!

Ze kijkt dan naar hem alsof hij verdampt is – een contour van vroeger, die zich koppig blijft herhalen in het licht.

Papa zegt daar niets op.

Hij haalt zijn schouders op of drinkt zijn koffie in twee lange slokken. Hij kust haar voorhoofd en glimlacht voor hij vertrekt.

Onze kleren zijn nooit gestreken.

Mama strijkt niet. ‘Nutteloos,’ zegt ze, terwijl ze met haar hand een denkbeeldige plooi gladstrijkt. Toch heb ik haar al vaak betrap op een zucht van geluk wanneer ze tussen vers gestreken

lakens glijdt. Alsof ze zichzelf vergeet. Alsof ze even iemand anders mag zijn.

Mira, onze poetshulp, komt elke week langs. Alleen om te strijken. Poetsen doet mama zelf – met de koptelefoon op, het snoer van de stofzuiger als een slinger om haar middel. Dan zwiert ze door de kamer, dansend. Behalve als er olie op de vloer ligt. Dan vloekt ze, niet gezongen dit keer, maar écht.

Ik weet dat het door mij komt. Ik heb haar dure haarspray met geurige oliën uitgetprobeerd op mijn armen, mijn buik, mijn benen. Mijn hele lijfje ruikt dan als mama op een zondag. Heerlijk.

Maar mama glijdt uit. Haar sokken verliezen grip, en ze kijkt me aan met een blik die knettert. Geen blik om bang van te worden, maar één die ik liever niet te vaak zie. Teleurstelling brandt op mijn netvlies, als een restbeeld dat niet weg wil trekken.

Ze heeft zich duidelijk bezeerd.

Ik steek mijn hand uit om haar te helpen, maar ze weigert. Het gebaar hangt even tussen ons in, als een vergeten woord.

De afwijzing voelt zwaarder dan de val zelf.

Onze haren zijn zelden gekamd.

Soms proberen we het zelf. Vlechten lukken bij mij al een beetje, maar bij Merel niet. Zij krijgt knopen. Veel knopen. Proberen te ontwarren is een gewaagde klus.

Dan gilt ze als een op hol geslagen kip, klaar voor de slacht.

Iedereen in huis heeft het intussen opgegeven om een haarborstel binnen vijftien centimeter van Merel te brengen.

Mama zegt dat het niet erg is. ‘Je hoofd hoeft niet netjes te zijn als het veel denkt,’ zegt ze dan. En wij denken veel. Vooral over haar.